

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทนำเสนอผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะโดยการนำเสนอตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 5.2 การดำเนินการวิจัย
- 5.3 สรุปผลการวิจัย
- 5.4 อภิปรายผลการวิจัย
- 5.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ดังนี้

- (1) สภาพการจัดสวัสดิการ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- (2) ปัญหาในการจัดสวัสดิการ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
- (3) ความต้องการในการจัดสวัสดิการ ของบุคลากรสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

5.2 การดำเนินการวิจัย

5.2.1 กลุ่มตัวอย่าง

- (1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 13,620ประกอบด้วย

1) ข้าราชการครู ได้แก่ ผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น หัวหน้าและผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน รวมจำนวน 12,300 คน

2) ข้าราชการพลเรือน จำนวน 337 คน

3) ลูกจ้างประจำ จำนวน 983 คน

(2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 628 ประกอบด้วย

1) ข้าราชการครู ได้แก่ ผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 คน หัวหน้าและผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 40 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 45 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 161 คน ครูผู้สอน จำนวน 161 คน รวมจำนวน 410 คน

2) ข้าราชการพลเรือน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสำนักงาน จำนวน 47 คน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานสวัสดิการในแต่ละสำนักงาน จำนวน 24 คน รวม จำนวน 71 คน

3) ลูกจ้างประจำ ในสำนักงานและสถานศึกษา จำนวน 147 คน

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือ 2 ชุด ดังนี้

(1) แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 สภาพการจัดสวัสดิการ

ตอนที่ 3 ปัญหาการจัดสวัสดิการ

ตอนที่ 4 ความต้องการในการจัดสวัสดิการ

(2) แบบสำรวจ เกี่ยวกับสภาพการจัดสวัสดิการ ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานสวัสดิการ ในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

5.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC⁺ หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.3.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในระหว่าง 31-40 ปี อายุราชการระหว่าง 11-20 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบเป็นข้าราชการครู

5.3.2 สภาพการจัดสวัสดิการ

(1) สภาพการจัดสวัสดิการตามความคิดเห็นของบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พอสรุปได้ดังนี้

การจัดสวัสดิการไม่ได้สำรวจความต้องการของสมาชิก สมาชิกต้องการให้ สปช. จัดเกี่ยวกับโครงการที่ สปช. จัด คือ โครงการประกันชีวิต ข้าราชการครูและลูกจ้าง โครงการเคหะสงเคราะห์และที่ดิน โครงการเงินกู้ยืมเงินเพื่อซื้อบ้านผ่อนส่ง โครงการเงินกู้ยืมเงินเพื่อซื้อจักรยานยนต์ผ่อนส่ง การจัดสวัสดิการทำให้มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ทำให้ได้รับความสะดวกสบายและทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น สมาชิกส่วนใหญ่เคยใช้บริการ มีบางส่วนที่ไม่เคยใช้บริการ เนื่องจากไม่มีความจำเป็น ไม่มีคุณสมบัติในการใช้บริการ และไม่ทราบว่า สปช. จัดสวัสดิการ สมาชิกมีความเห็นว่าการจัดสวัสดิการของสปช. และครูสภาจัดได้ดีพอ ๆ กัน ถ้ามองในแง่เศรษฐกิจเห็นว่าเป็นการประหยัด

(2) สภาพการจัดสวัสดิการ จากการสำรวจ พบว่า

สถานที่ที่ใช้ในการจัดสวัสดิการจัดเป็นเอกเทศและบางส่วนใช้อาคารของ สปจ. หรือสปอ.

รูปแบบที่ใช้ในการจัดสวัสดิการต่าง ๆ จะจัดในรูปแบบคณะกรรมการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดสวัสดิการในระดับ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด คือ ฝ่ายการเงินและบริหารทั่วไป ในระดับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ คือ งานการเงินและงานบริหารทั่วไป

บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด/ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายการเงิน หัวหน้าฝ่ายงานบริหารทั่วไปและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบการจัดสวัสดิการ

งบประมาณที่ได้รับในการจัดสวัสดิการ สปจ.และสปอ. ทุกแห่งได้รับงบประมาณจากรัฐบาลเป็นหลัก

การปฏิบัติยกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดสวัสดิการ ภายในส่วนราชการ พ.ศ. 2530 และระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดสวัสดิการในส่วนราชการและหน่วยงาน พ.ศ. 2535

การจัดทำแผนดำเนินงานส่วนใหญ่จะจัดทำเป็นปี ๆ มีการติดตามผลการดำเนินงาน โดยมีคณะกรรมการติดตามผล ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และผู้บริหารโรงเรียน

การประชาสัมพันธ์งานด้านการจัดสวัสดิการ จัดทำในรูปของการส่งหนังสือราชการทุกแห่ง นอกจากนั้นก็จะแจ้งในที่ประชุมผู้บริหาร

โครงการที่สมาชิกใช้บริการ มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด คือ โครงการร้านค้าสวัสดิการ โครงการประกันชีวิตข้าราชการและลูกจ้าง และโครงการยานพาหนะ ตามลำดับ ส่วนโครงการที่ได้รับงบประมาณมากที่สุดในรอบ 3 ปีงบประมาณ คือ โครงการเคหะสงเคราะห์และที่ดิน

5.3.3 ปัญหาในการจัดสวัสดิการ ของบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ที่มีปัญหาระดับ "มาก" โดยภาพรวม คือ ปัญหาด้านวิธีการจัดสวัสดิการ ปัญหาด้านการเงิน วัสดุ-อุปกรณ์ และอาคารสถานที่ ปัญหาด้านระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนปัญหาด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับ "น้อย" ปัญหา คือ การบริหารงานไม่คล่องตัว งบประมาณไม่เพียงพอ ระเบียบว่าด้วยการกู้เงินสำหรับสร้างบ้านผ่อนส่ง กำหนดวงเงินกู้ไม่เกิน 400,000 บาท ยังน้อยเกินไป

5.3.4 ความต้องการในการจัดสวัสดิการ ของบุคลากรสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เรียงจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่

- 1) จัดให้มีบ้านผ่อนส่งในราคาถูก
- 2) จัดตั้งร้านค้าสวัสดิการเพื่อจำหน่ายสินค้าในราคาถูก
- 3) จัดบริการเกี่ยวกับการประกันชีวิต อุบัติเหตุและประกันภัยต่าง ๆ
- 4) จัดให้มีโรงพยาบาลข้าราชการและลูกจ้าง สปช. โดยตรง
- 5) จัดบริการช่วยเหลือด้านกฎหมาย

5.5 อภิปรายผลการวิจัย

5.5.1 ด้านสภาพการจัดสวัสดิการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

(1) สภาพการจัดสวัสดิการ ตามความคิดเห็นของบุคลากรสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น

1) ส่วนใหญ่ไม่ได้สำรวจความต้องการของสมาชิก เนื่องจากสาเหตุ 2 ประเด็น 1) นโยบายการจัดของสปช. ต้องการกระจายอำนาจการจัด ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียนดำเนินการเอง ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ตั้งอยู่อย่างกระจัดกระจายทั่วประเทศ หน่วยงานและสมาชิกมีจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้หน่วยงานย่อยที่รับนโยบายมา ยังไม่คุ้นเคยกับการดำเนินงานจึงส่งผลให้การสำรวจทำได้ไม่ทั่วถึงคนส่วนใหญ่ หรืออาจจะไม่ได้สำรวจถึงความต้องการของสมาชิก 2) หน่วยงานบางหน่วยงานไม่ให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการ เช่น ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านสวัสดิการน้อย หรือไม่ให้ความสำคัญเลย จะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินงานได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ส่วนสมาชิกที่เห็นว่ามี การสำรวจ เนื่องจาก สปจ.ขอนแก่น และสปอ./ก รับนโยบายจาก สปช. มาชัดเจนแล้วทำการสำรวจความต้องการไปยังสมาชิกใน ความรับผิดชอบของตนอย่างทั่วถึง ซึ่งวิธีการสำรวจที่นิยมมากที่สุด คือ การใช้แบบสอบถาม เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่คนส่วนใหญ่ตอบได้พร้อมเพรียงกันที่ละ มาก ๆ รวดเร็ว ไม่เสียเวลามาก อนึ่งผู้ตอบแบบสอบถามก็มีความคุ้นเคยกับ เครื่องมือประเภทนี้

การจัดสวัสดิการของ สปช. ตามความคิดเห็นของบุคลากรสปจ.ขอนแก่น เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง แต่ค่อนข้างมาทางน้อย เนื่องจากการ จัดสวัสดิการในบางโครงการมีรูปแบบในการดำเนินการไม่ค่อยดี เช่น โครงการ พัฒนากองทุนสวัสดิการจะเห็นว่าไม่ค่อยมีเงินทุนเข้าโครงการ หรือโครงการที่ สปช. จัดให้ทั้ง 16 โครงการนั้นไม่เพียงพอกับความต้องการและไม่สอดคล้องกับ ความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากการไม่ได้ สำรวจความต้องการของสมาชิกก่อนนั่นเอง อนึ่งบางโครงการสมาชิกใช้สิทธิ์ได้ ไม่เท่าเทียมกัน จึงส่งผลให้ความเหมาะสมปานกลางค่อนข้างน้อย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดสวัสดิการ สมาชิกมีความเห็นว่า 1) มีขวัญ

และกำลังใจในการทำงานตัวอย่างเช่น โครงการประกันชีวิตซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกมีความมั่นคงและมีหลักประกันในการดำเนินชีวิตทั้งต่อตนเองและครอบครัว 2) ทำให้การดำรงชีวิตได้สะดวกสบาย เพราะบางโครงการจัดให้มีบ้านเป็นของตนเองหรือจัดให้มีการบริการสินค้าเงินผ่อน บางโครงการสามารถทำให้สมาชิกจัดหายานพาหนะในราคาถูก ซึ่งเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกและก่อประโยชน์ และ 3) เห็นว่าทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น เพราะว่าเมื่อบุคคลได้รับความสะดวกสบาย มียานพาหนะย่อมส่งผลต่อการดำเนินกิจการต่างๆ มากขึ้น รวดเร็วขึ้น หรือมีสินค้าที่ให้บริการชนิดที่ราคาถูกกว่าท้องตลาด เช่น รถจักรยานยนต์ผ่อนส่ง สินค้าผ่อนส่ง เมื่อได้ใช้สินค้าในราคาต้นทุนต่ำย่อมจะส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น

2) ความต้องการด้านโครงการที่ สบข. จัดขึ้น สมาชิกต้องการเรียงจากมากไปหาน้อย 5 โครงการ คือ โครงการประกันชีวิตข้าราชการและลูกจ้าง โครงการเคหะสงเคราะห์และที่ดิน โครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อข้าราชการครูสบข. สำหรับสร้างบ้านผ่อนส่ง โครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อซื้อขายรถจักรยานยนต์ผ่อนส่งแก่ข้าราชการ สบข. โครงการจัดสวัสดิภาพของข้าราชการและลูกจ้างสบข. ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับความต้องการของข้าราชการและลูกจ้างที่เพ็ญศรี วายวานนท์ และเลขา วัลไพจิตร (2523) วิจัยเรื่องผลประโยชน์เกื้อกูลของข้าราชการและลูกจ้าง โดยศึกษาผลประโยชน์ที่รัฐจัดให้ข้าราชการและลูกจ้าง พบว่า สิ่งที่ข้าราชการและลูกจ้างต้องการให้ช่วยเหลือ ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการให้กู้ยืมเงิน ด้านการประกันชีวิต คล้ายคลึงกับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2528) ที่ได้สำรวจสภาพครูและได้เสนอแนะการจัดสวัสดิการว่า ควรจัดสวัสดิการด้านที่พักอาศัย ด้านการเงินให้ครูกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ นอกจากนี้ยังคล้ายคลึงกับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2528) วิจัยเรื่องการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของครู พบว่า สวัสดิการที่ครูต้องการความช่วยเหลือ คือ สวัสดิการด้านบ้านพักครู ด้านเคหะสงเคราะห์ ด้านเงินกู้และการทำประกันสำหรับครู จากผลการวิจัยในแต่ละครั้งความต้องการของข้าราชการครูมักจะคล้ายคลึงกัน นั้นแสดงว่าความต้องการของข้าราชการครูยังไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของ Maslow ที่ว่ามนุษย์มีความต้องการขั้นพื้นฐาน คือ อาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย การพักผ่อน เครื่องนุ่งห่มและต้องการด้านความปลอดภัย

3) การใช้บริการสวัสดิการ ส่วนใหญ่เคยใช้บริการ และมีบางส่วนที่ไม่เคยใช้บริการ ด้วยเหตุผลที่ว่า 1) ไม่มีความจำเป็น เนื่องจากสมาชิกบางท่านเห็นว่าโครงการที่จัดทำขึ้นไม่ก่อให้เกิดประโยชน์กับตนเองเท่าที่ควร อย่างเช่น โครงการร้านค้าสวัสดิการที่เป็นร้านย่อย จำหน่ายสินค้าราคาแพงกว่าซูเปอร์มาเก็ตหรือแพงกว่าร้านมินิมาร์ททั่วไป 2) สมาชิกไม่มีคุณสมบัติในการใช้บริการ เนื่องจากเงื่อนไขในการใช้บริการ ในบางโครงการถูกจำกัดเฉพาะบุคคลบางกลุ่ม เช่น โครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อข้าราชการครูสพช. กู้สำหรับสร้างบ้านผ่อนส่งให้เฉพาะครูดีเด่น ส่วนบุคคลอื่นไม่มีสิทธิ 3) ไม่ทราบว่าสพช. จัดสวัสดิการ ประเด็นนี้จะมาจากการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ อาจจะไม่ทันตามกำหนดเวลา หรือการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง เพราะว่าการประชาสัมพันธ์ที่แจ้งในที่ประชุมผู้บริหารประจำเดือนไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังนั้นก็ควรที่จะนำเข้าประชุมให้ทันกับเวลาที่กำหนด หรือก่อนเวลาสักระยะหนึ่ง เพื่อที่สมาชิกที่ต้องการจะได้มีเวลาศึกษารายละเอียดของแต่ละโครงการ นอกจากนี้ก็ควรที่จะส่งเอกสารไปยังสมาชิก มิใช่ว่าใช้สมาชิกเดินทางเข้ามาศึกษารายละเอียดที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือจังหวัดเท่านั้น

4) การจัดสวัสดิการของ สพช. กับครูสภา สมาชิกเห็นว่าจัดได้ดีพอ ๆ กันมากที่สุด อาจจะเนื่องจากทั้งสองหน่วยงานยึดระเบียบสำนักงานรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดสวัสดิการภายในส่วนราชการ พ.ศ. 2530 จึงทำให้โครงการบางโครงการมีรูปแบบและวิธีการจัดคล้ายกัน ผลการดำเนินงานจึงออกมาไม่แตกต่างกัน แต่มีแนวโน้มว่า สพช. จะจัดได้ดีกว่าทั้งนี้อาจเพราะว่าผู้ใช้สวัสดิการสังกัดหน่วยงานเดียวกันสามารถติดต่อประสานงานได้รวดเร็วกว่า หน่วยงานของครูสภา

การจัดสวัสดิการของ สพช. มีความเสมอภาคและยุติธรรมในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะว่าระเบียบในการใช้บริการให้ไม่เท่าเทียมกัน คือ บางตำแหน่งมีสิทธิใช้บริการสวัสดิการในบางโครงการก็จะได้เห็นว่ายุติธรรม แต่ตำแหน่งที่ไม่มีสิทธิใช้จะเห็นว่าไม่ยุติธรรม ผลจึงออกมาในระดับปานกลาง

การจัดสวัสดิการของ สพช. ถ้ามองในแง่เศรษฐกิจเห็นว่าเป็นการประหยัด เพราะมีหลายๆโครงการจัดขึ้นแล้วราคาถูกกว่าท้องตลาด เช่น โครงการกองทุนหมุนเวียนเพื่อซื้อขายรถจักรยานยนต์ผ่อนส่งแก่ข้าราชการ สพช. โครงการยานพาหนะ โครงการเคหะสงเคราะห์และที่ดิน

ความสะดวกในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่และการประสานงาน ในด้านการจัดสวัสดิการระหว่าง สปช. กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีน้อยและทำหน้าที่หลายๆอย่างไปพร้อมๆกัน จึงทำให้การประสานงานกับหน่วยงานอื่นไม่ค่อยจะดีเท่าที่ควร นอกจากนี้บาง สปอ. อาจจะถูกจำกัดด้วยนโยบายของผู้บริหารที่ไม่สามารถดำเนินการได้สะดวก

การจัดสวัสดิการมีความสม่ำเสมอและต่อเนื่องอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะบางโครงการจัดบ้างไม่จัดบ้างหรือจัดเป็นระยะไม่ต่อเนื่องแล้วแต่นโยบายให้จัดหรือลด อาจจะมาจากไม่มีเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่เหล่านั้นย้ายออกไม่มีคนทำหน้าที่แทน

ส่วนในด้านการจูงใจเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ค่อนข้างไปทางน้อย เพราะหาไม่มีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้บริการ การให้บริการไม่สะดวก การประชาสัมพันธ์ล่าช้าหรือคุณภาพของสินค้าบางครั้งสู้ตลาดไม่ได้ นอกจากนี้ยังไม่มีติดตามผล จึงทำให้ไม่ทราบว่า การจัดสวัสดิการนั้นอยู่ในระดับใด

(2) สภาพการจัดสวัสดิการ

1) สถานที่ในการจัดสวัสดิการของสปจ. สปอ./ก. บางแห่งได้จัดเป็นเอกเทศ เพราะได้รับงบประมาณจากเอกชน และสมาชิกบางส่วน แต่ไม่เคยได้รับงบประมาณจากรัฐบาล ถ้าสำนักงานใดมีอาคารเป็นเอกเทศจะส่งผลต่อการดำเนินงานได้สะดวกรวดเร็ว

2) ด้านงบประมาณที่ได้รับจากรัฐบาล จาก 16 โครงการจะได้รับเพียง 3 โครงการ คือ โครงการเคหะสงเคราะห์และที่ดิน ซึ่งงบประมาณที่ได้รับมีแนวโน้มที่สูงขึ้น เพราะสมาชิกต้องการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยมากขึ้น โครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อให้ข้าราชการครู สปช. กู้สำหรับสร้างบ้านผ่อนส่ง และโครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อซื้อขายรถจักรยานยนต์ผ่อนส่งแก่ข้าราชการครู สปช. มีแนวโน้มที่จะขยายไปสู่หลายๆตำแหน่งให้มีสิทธิในการใช้บริการมากขึ้น จึงต้องจัดสรรงบประมาณมากขึ้น แต่ละโครงการที่กล่าวมารัฐได้มองเห็นความสำคัญโดยจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นโครงการเงินทุนหมุนเวียน เพื่อให้ข้าราชการครู สปช. กู้สร้างบ้านผ่อนส่ง อาจจะ เป็นเพราะว่ารัฐนำเฉพาะดอกเบี้ยและเงินต้นเฉพาะส่วนที่สมาชิกส่งคืนมาจัดสรร แต่ไม่มีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น

3) การติดตามผลการดำเนินการจัดสวัสดิการ มีการดำเนินการน้อยมาก เนื่องจากผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามผลมีภาระกิจมาก ไม่มีเวลาหรือไม่สนใจ ไม่ให้ความสำคัญในการประเมินผล

4) จำนวนผู้ใช้บริการในแต่ละโครงการ จะเห็นว่าโครงการร้านค้าสวัสดิการมีจำนวนผู้ใช้บริการมากที่สุด และมีแนวโน้มจะมากขึ้นทุกปี เนื่องจากได้รับความสะดวกในการใช้บริการและสามารถใช้บริการเงินผ่อนได้ โครงการประกันชีวิตข้าราชการครูและลูกจ้าง ก็มีแนวโน้มว่าสมาชิกจะเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน อาจเนื่องมาจากบุคลากรมีความต้องการความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งส่วนตนและครอบครัว โครงการยานพาหนะสมาชิกมีแนวโน้มที่จะใช้บริการลดลง เนื่องจากสมาชิกใช้บริการไปแล้วไม่กลับมาใช้บริการซ้ำอีก

5.5.3 ปัญหาในการจัดสวัสดิการของ สปช. ตามความคิดเห็นบุคลากรในสังกัด สปจ. ขอนแก่น สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

(1) ปัญหาด้านการเงิน วัสดุ-อุปกรณ์ และอาคารสถานที่ ที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ งบประมาณไม่เพียงพอ เนื่องจากได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลน้อย คณะกรรมการการจัดสวัสดิการไม่มีอิสระในการหาเงินมาสนับสนุนในการบริหารงาน เนื่องจากบุคลากรเป็นบุคคลของรัฐและอาศัยระเบียบของทางราชการปฏิบัติงาน ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดหาเงิน จึงทำให้การดำเนินงานของคณะกรรมการไม่มีอิสระเท่าที่ควร

ปัญหาไม่มีอาคารและไม่มีสถานที่เป็นเอกเทศในการทำงาน เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณในการสร้างอาคาร จึงส่งผลให้การติดต่อกันทุกครั้งมักจะมีอุปสรรค เช่น เกิดความกังวล การประสานงานไม่สะดวก และมีอุปสรรคต่าง ๆ ตามมา

(2) ปัญหาด้านวิธีการจัดสวัสดิการที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ งานสวัสดิการไม่คล่องตัว เช่น มีขั้นตอนในการปฏิบัติมากเกินไป มีการควบคุมมากเกินไป เพราะการจัดสวัสดิการเป็นของราชการ ต้องอาศัยระเบียบของทางราชการดำเนินงาน ซึ่งมีระเบียบขั้นตอนในการดำเนินงานมากมาย ไม่ให้สมาชิกมีส่วนในการเสนอแนะในการจัดสวัสดิการ เนื่องจากการจัดสวัสดิการส่วนมากไม่ได้สำรวจความต้องการ อีกกรณีหนึ่ง คือ สมาชิกของ สปจ. สปอ./ก. อยู่กระจัดกระจาย ไม่มีโอกาสเข้ามาให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังไม่มี การตรวจสอบ นิเทศ การประเมินผล และการติดตามผลในการจัดสวัสดิการ เพราะไม่มีเวลาในการตรวจสอบหรืออาจจะไม่เห็นความสำคัญของการตรวจสอบ

(3) ปัญหาด้านระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการที่เป็นปัญหามากที่สุด คือ ระเบียบว่าด้วยการกู้เงินสำหรับสร้างบ้านผ่อนส่ง กำหนดเงินวงกู้ ไม่เกิน 400,000 บาท ซึ่งน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการสร้างบ้านในปัจจุบัน เนื่องจากระเบียบของ สปช. ว่าด้วยการจัดสวัสดิการไม่ครอบคลุมสวัสดิการที่สมาชิกต้องการ เพราะไม่ได้สำรวจความต้องการ บางโครงการจัดทำขึ้นตามเจตนาของ สปช. ไม่ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ทันตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องบางโครงการไม่ชัดเจนยากแก่การนำไปปฏิบัติทำให้การจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคแก่สมาชิกล่าช้า ไม่สนองความต้องการของสมาชิก เช่น การจัดสวัสดิการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อซื้อรถจักรยานยนต์ผ่อนส่ง

(4) ปัญหาด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดสวัสดิการมีไม่เพียงพอ เนื่องจากทางรัฐบาลไม่ได้กำหนดหน้าที่นี้ไว้โดยเฉพาะ และรัฐบาลก็ไม่มีนโยบายจะเพิ่มอัตรากำลังให้แก่หน่วยงานในขณะนี้ เมื่อบุคลากรที่เป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบมีน้อยการให้บริการมีมาก ก็ย่อมที่จะเกิดความล่าช้า ความไม่ยุติธรรม

เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดสวัสดิการแสวงหาประโยชน์ จากการจัดสวัสดิการ เนื่องจากไม่มีการติดตามผล จึงทำให้มีการแสวงหาผลประโยชน์ได้

เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบไม่อำนวยความสะดวกแก่สมาชิก เพราะบุคลากรน้อย ทำหน้าที่หลายอย่างและอาจจะไม่มีความรู้ในเรื่องการจัดสวัสดิการ

5.5.4 ความต้องการในการจัดสวัสดิการ ของบุคลากรสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 10 อันดับ ได้แก่ 1) จัดให้มีบ้านผ่อนส่งในราคาถูก 2) จัดตั้งร้านค้าสวัสดิการเพื่อจำหน่ายสินค้าในราคาถูก 3) จัดบริการเกี่ยวกับการประกันชีวิต อุบัติเหตุและประกันภัยต่าง ๆ 4) จัดให้มีโรงพยาบาลข้าราชการและลูกจ้าง สปช. โดยตรง 5) จัดบริการช่วยเหลือด้านกฎหมาย 6) จัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ 7) จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพประจำปีและให้คำแนะนำเผยแพร่เรื่องสุขภาพ 8) จัดตั้งธนาคาร 9) จัดบริการเรื่องที่อยู่อาศัยของทางราชการอย่างเพียงพอ เช่น บ้านพักของทางราชการ 10) จัดเงินฌาปนกิจให้แก่สมาชิกภายใน 7 วัน เมื่อข้าราชการครูและลูกจ้างถึงแก่กรรม ซึ่งความต้องการของสมาชิกเหล่านี้ใกล้เคียงกับสิ่งที่ สปช. จัดขึ้นในรูปโครงการ แล้วสมาชิกให้ความเห็นว่าต้องการเรียงจากมากที่สุดไปหา

น้อย 5 โครงการ คือ โครงการประกันชีวิตข้าราชการและลูกจ้าง โครงการเคหะสงเคราะห์และที่ดิน โครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อให้ข้าราชการครูสพช. กู้สำหรับสร้างบ้านผ่อนส่ง โครงการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อซื้อขี้นาจรจักรยานยนต์ผ่อนส่งแก่ข้าราชการ สพช. โครงการร้านค้าสวัสดิการ แต่จะแตกต่างกันในด้านน้ำหนักของความต้องการมาหรือน้อย และรายละเอียดปลีกย่อยที่จัดให้ในแต่ละโครงการของ สพช. ยังไม่เป็นไปตามความต้องการที่แท้จริง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับที่ ปกรณ์ สำราญทรัพย์ (2520) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูภาคตะวันออกเจียงเหนือ และพบว่า สวัสดิการที่ควรจัดให้ ได้แก่ ยานพาหนะการสร้างบ้านพัก เพ็ญศรี วายวานนท์และเลขา วิไลไพจิตร (2523) วิจัยเรื่องผลประโยชน์ที่ก่อเกิดของข้าราชการและลูกจ้าง โดยศึกษาผลประโยชน์ที่รัฐจัดให้ข้าราชการและลูกจ้าง พบว่า สิ่งที่ข้าราชการและลูกจ้างต้องการให้ช่วยเหลือ ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการให้กู้ยืมเงิน ด้านการประกันชีวิต คล้ายคลึงกับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2528) ที่ได้สำรวจสถานภาพครูและได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการว่า ควรจัดสวัสดิการด้านที่พักอาศัย ด้านการเงินให้ครูกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2528) วิจัยเรื่องการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของครู พบว่า ครูต้องการความช่วยเหลือด้านบ้านพักครู ด้านเคหะสงเคราะห์ สวัสดิการเงินกู้และการทำประกันสำหรับครู จากผลการวิจัยในแต่ละครั้งความต้องการของข้าราชการครูมักจะคล้ายคลึงกัน นั้นแสดงว่าความต้องการของข้าราชการครูยังไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของมนุษย์ตามทฤษฎีของ Maslow ที่ว่ามนุษย์มีความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย การพักผ่อน เครื่องนุ่งห่ม และต้องการด้านความปลอดภัยมาก่อน

5.6 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

5.6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับ สพช.

- (1) การจัดสวัสดิการให้กับบุคลากรในสังกัด ควรจะมีการสำรวจความต้องการของสมาชิกให้ทั่วถึง
- (2) สพช. ควรศึกษารูปแบบของโครงการประกันชีวิตข้าราชการและลูกจ้าง ให้ชัดเจนและเป็นประโยชน์กับสมาชิกมากที่สุด เพราะเป็นโครงการที่จำเป็นและสมาชิกต้องการมากที่สุด

(3) ด้านวิธีการดำเนินการจัดสวัสดิการ สปช. ควรจะหาวิธีดำเนินการ เพื่อลดขั้นตอนในการจัดการ เพื่อทันกับความต้องการ สะดวกรวดเร็ว

(4) เพิ่มงบประมาณตามระดับความต้องการจำเป็น โดยการสำรวจ ความต้องการจำเป็นของสมาชิกอย่างทั่วถึง และควรคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจและ สังคมในปัจจุบันเข้ามาพิจารณาประกอบเพื่อให้ได้งบประมาณที่เหมาะสม

(5) ให้ความเสมอภาคและความยุติธรรม แก่ข้าราชการครูและลูกจ้าง อย่างเท่าเทียมกัน โดยศึกษาระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ใช้ บริการในโครงการที่สามารถจะดำเนินการไปได้ เช่น โครงการเคหะและที่ดิน

(6) กำหนดนโยบายในการจัดสวัสดิการอย่างชัดเจน ให้หน่วยงานได้ บังคับบัญชาสามารถดำเนินการได้อย่างชัดเจน รัดกุม และรวดเร็ว

5.6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับ สปจ. ขอนแก่น

(1) ผู้บริหารให้ความสำคัญกับโครงการที่ สปช. จัดทำขึ้น เพื่อเป็นขวัญ และกำลังใจแก่สมาชิก โดยการศึกษาและสำรวจความต้องการอย่างแท้จริงของ บุคลากรภายใน สปจ. ขอนแก่น

(2) แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการหรือจ้างผู้จัดการ แต่ละ โครงการให้ชัดเจน โดยการศึกษาและเลือกบุคลากรที่มีความสามารถ

(3) จัดระบบการบริการให้มีความเสมอภาคและยุติธรรม สะดวกรวดเร็วแก่สมาชิกที่มาติดต่อโครงการ

(4) จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ควรที่จะจัดทำให้ทั่วถึง จัดทำบ่อย ๆ หรือจัดทำเป็นระยะ 3 เดือนหรือ 6 เดือน เพื่อให้สมาชิกได้รับรู้ข่าวสารต่างๆ

(5) จัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลการจัดสวัสดิการของแต่ละ หน่วยงานที่จัดทำแต่ละโครงการเป็นระยะๆ

การติดตามผล ควรจะจัดให้อยู่ในรูปของคณะกรรมการ และสามารถที่จะ ปฏิบัติการทดแทนกันได้ เพื่อที่จะได้ดำเนินการไปตามที่กำหนดได้

(6) จัดหางบประมาณสนับสนุนการจัดสวัสดิการของหน่วยงานในสังกัด

5.6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ผู้ที่สนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ครั้งต่อไป ควรจะทำในพื้นที่ที่กว้างขวาง มากขึ้น เช่น ระดับเขตการศึกษา หรือระดับของสปช. โดยตรง เพื่อให้ทราบถึง

ความต้องการแท้จริงของบุคลากร ในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2) ผู้วิจัยควรจะเจาะลึกปัญหาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งโดยตรง เช่น วิธีการจัดสวัสดิการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติโดยตรง ซึ่งจะจัดรูปแบบใดจึงจะสอดคล้องกับความต้องการของบุคลากร จะจัดอย่างไรจึงจะทำให้บุคลากรได้รับความสะดวกสบายในการใช้บริการ ในเวลาอันรวดเร็ว ประหยัด โดยจัดทำในระดับชาติ

3) การวิจัยควรจะเจาะลึกเฉพาะโครงการใดโครงการหนึ่ง ว่าควรจะดำเนินการในรูปแบบใด จึงจะตอบสนองความต้องการของสมาชิกส่วนใหญ่ได้อย่างแท้จริง